

Αντιμετωπίζοντας την ΔΕΠΥ στην εκπαίδευση: Απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών

Μάρτιος 2025

Στο πλαίσιο μιας στρατηγικής εταιρικής σχέσης Erasmus+ που περιλαμβάνει έξι ευρωπαϊκά ιδρύματα, το Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Έρευνας «Δημόκριτος» στην Ελλάδα, το Πανεπιστήμιο Cardinal Stefan Wyszyński στη Βαρσοβία της Πολωνίας, το ADHD Κύπρου στην Κύπρο, την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Ρόδου στην Ελλάδα, A & A Emphasys Interactive Solutions Ltd στην Κύπρο και Agrupamento de Escolas José Estêvão στην Πορτογαλία, το πρόγραμμα KIDSWELL αναπτύχθηκε με σκοπό την αντιμετώπιση των πολύπλευρων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ).

Μεταξύ των βασικών πρωτοβουλιών του, ο συνεταιρισμός πραγματοποίησε ομάδες εστίασης με γονείς και εκπαιδευτικούς για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων που θα ενημέρωναν τους στόχους του προγράμματος, δηλαδή την ανάπτυξη ενός πλαισίου αναφοράς για τις βασικές ικανότητες στην ανάπτυξη και την εκπαίδευση των παιδιών με ΔΕΠΥ και το σχεδιασμό ενός στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης τόσο για τους φροντιστές όσο και για τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης.

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μια συνοπτική περιγραφή των ευρημάτων που προέκυψαν από τις συζητήσεις των ομάδων εστίασης, με βάση μια συγκριτική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε σε εθνικό επίπεδο για κάθε συμμετέχοντα εταίρο. Τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν διαφορετικές αλλά συγκλίνουσες απόψεις των γονέων και εκπαιδευτικών, συμβάλλοντας σε μια ευρύτερη κατανόηση των προκλήσεων που σχετίζονται με τη ΔΕΠΥ και στην ανάπτυξη στρατηγικών για την ένταξη στην εκπαίδευση.

Η ΔΕΠΥ είναι μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή που χαρακτηρίζεται από επίμονα πρότυπα απροσεξίας, παρορμητικότητας και υπερκινητικότητας, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την ακαδημαϊκή, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη ενός παιδιού. Πρόκειται για ένα θέμα που απασχολεί την κοινωνία στο σύνολό της, ιδίως τους εκπαιδευτικούς και τους φροντιστές. Τα παιδιά με ΔΕΠΥ συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε εκτελεστικές λειτουργίες όπως ο προγραμματισμός, η ρύθμιση των συναισθημάτων και η ολοκλήρωση εργασιών, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση, χαμηλή αυτοεκτίμηση και δυσκολία στη διατήρηση σχέσεων με τους

«Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου της, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν».

συνομήλικους. Ωστόσο, με δομημένη υποστήριξη, θετική ενίσχυση και στρατηγικές εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, πολλά παιδιά με ΔΕΠΥ μπορούν να αναπτυχθούν και να επιδείξουν αξιοσημείωτη δημιουργικότητα, συγκέντρωση και ανθεκτικότητα σε περιβάλλοντα που αναγνωρίζουν και προσαρμόζονται στις μοναδικές ανάγκες τους.

Παρόλα αυτά, η ΔΕΠΥ συνεχίζει να θέτει σύνθετες προκλήσεις στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, επηρεάζοντας όχι μόνο την ακαδημαϊκή απόδοση των παιδιών, αλλά και την συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Μια πρόσφατη ομάδα εστίασης με τη συμμετοχή γονέων και εκπαιδευτικών παρείχε μια πλούσια συγκριτική προοπτική σχετικά με τις εμπειρίες όσων υποστηρίζουν παιδιά με ΔΕΠΥ. Οι μαρτυρίες τους αποκαλύπτουν αλληλεπικαλυπτόμενες ανησυχίες και συμπληρωματικές στρατηγικές, σκιαγραφώντας μια λεπτομερή εικόνα της πραγματικότητας που αντιμετωπίζουν στις τάξεις και στα σπίτια τους.

Συναισθηματική Ρύθμιση και Προσωπικές ικανότητες

Οι γονείς τόνιζαν συνεχώς την έντονη συναισθηματική αντίδραση των παιδιών τους. Πολλοί περιέγραψαν ενισχυμένες αντιδράσεις στην απόρριψη, την απογοήτευση και την απογοήτευση, που μερικές φορές εξελίσσονταν σε επιθετικότητα ή κρίσεις πανικού. Οι δάσκαλοι επιβεβαίωσαν αυτές τις παρατηρήσεις, σημειώνοντας συχνές συναισθηματικές εκρήξεις, παρορμητικότητα και δυσκολία στην ανεκτικότητα στην απογοήτευση. Και οι δύο ομάδες συμφώνησαν ότι αυτές οι συμπεριφορές προέρχονται από προκλήσεις στην εκτελεστική λειτουργία. Για να αντιμετωπίσουν αυτές τις δυσκολίες, οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη

σημασία της οικοδόμησης εμπιστοσύνης και της χρήσης στρατηγικών συναισθηματικής υποστήριξης. Τα συστήματα επιβράβευσης που αναγνωρίζουν την προσπάθεια και όχι μόνο τα αποτελέσματα, επισημάνθηκαν ως βασικά εργαλεία για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της κινητοποίησης. Οι γονείς, από την άλλη πλευρά, ανέφεραν επιτυχία με οργανωμένες δραστηριότητες όπως το καράτε ή ο προσκοπισμός, που βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν ανθεκτικότητα και συναισθηματική σταθερότητα.

Κοινωνικές Ικανότητες και Σχέσεις με τους Συνομηλίκους

Η κοινωνική ένταξη αναδείχθηκε ως κοινό μέλημα. Οι γονείς σημείωσαν ότι τα παιδιά με ΔΕΠΥ συχνά δυσκολεύονται να ερμηνεύσουν τα κοινωνικά μηνύματα και να διατηρήσουν φιλίες, αν και πολλά από αυτά ευδοκιμούν σε δομημένα ομαδικά περιβάλλοντα. Οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν παρόμοια μοτίβα, με πρόσθετη έμφαση στον ρόλο των μη διαγνωσμένων συννοσηροτήτων, όπως η διαταραχή του αυτιστικού φάσματος («ΔΑΦ»), που περιπλέκουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.

Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν διάφορες στρατηγικές για την προώθηση της ένταξης, όπως το παιχνίδι ρόλων, η καθοδήγηση από συνομήλικους και θεραπευτικά εργαλεία όπως το «Zones of Regulation». Η δομημένη ομαδική εργασία και η προσομοίωση κοινωνικής συμπεριφοράς θεωρήθηκαν αποτελεσματικές στην προώθηση της ενσυναίσθησης και στη μείωση των παρορμητικών αλληλεπιδράσεων. Οι γονείς βρήκαν επίσης αξία σε εξωσχολικές δραστηριότητες όπως ο χορός και η ρομποτική, οι οποίες προσφέρουν περιβάλλοντα χωρίς πίεση για κοινωνική ανάπτυξη.

«Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου της, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν».

Μαθησιακές Ικανότητες και Ακαδημαϊκή Συμμετοχή

Οι ακαδημαϊκές προκλήσεις ήταν ένα κεντρικό θέμα. Οι γονείς ανέφεραν δυσκολίες στη διατήρηση της προσοχής, στην ολοκλήρωση εργασιών και στην οργάνωση, ειδικά όσον αφορά τα μαθήματα για το σπίτι. Οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν παρόμοια προβλήματα στην τάξη, σημειώνοντας ότι οι μαθητές με ΔΕΠΥ συχνά δυσκολεύονται να ακολουθήσουν οδηγίες, να παραμείνουν συγκεντρωμένοι κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και να ολοκληρώσουν μα

Για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν πλατφόρμες με στοιχεία παιχνιδιού, οπτικά βοηθήματα και διαλείμματα για κίνηση, προκειμένου να διατηρήσουν την εμπλοκή των μαθητών. Η εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και η προσαρμογή του προγράμματος σπουδών θεωρήθηκαν ζωτικής σημασίας, μαζί με τη συνεργασία με ειδικούς. Οι γονείς τόνισαν επίσης τον ρόλο της τεχνολογίας όπως οι διαδραστικές εφαρμογές και τα ψηφιακά παιχνίδια στην ενίσχυση της.

Κοινές Στρατηγικές και Μελλοντικές Ανάγκες

Τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν τη σημασία της θετικής ενίσχυσης, των δομημένων ρουτινών και της συναισθηματικά ευαίσθητης ανατροφοδότησης. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν την ανάγκη για διακριτική ανατροφοδότηση, ώστε να αποφεύγεται η αμηχανία, ενώ οι γονείς υποστήριξαν την ανάγκη σύγκρισης με τις εμπειρίες των ενηλίκων για την ανάπτυξη της κατανόησης.

Παρά τις προσπάθειές τους, πολλοί εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την ανάγκη για

πιο εξειδικευμένη κατάρτιση, ώστε να υποστηρίξουν καλύτερα τους μαθητές με ΔΕΠΥ. Οι γονείς, επίσης, ζήτησαν αυξημένη ψυχολογική υποστήριξη και ευρύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με τον αντίκτυπο του ΔΕΠ-Υ στην συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη.

Αυτή η ομάδα εστίασης αποκάλυψε μια κοινή δέσμευση για την ανατροφή των παιδιών με ΔΕΠΥ μέσω της ενσυναίσθησης, της δομής και της καινοτομίας. Αν και οι προκλήσεις είναι σημαντικές, το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των οικογενειών και των εκπαιδευτικών προσφέρει μια ελπιδοφόρα πορεία προς τα εμπρός, η οποία δίνει προτεραιότητα στην ένταξη, την συναισθηματική ευημερία και την εξατομικευμένη μάθηση.